

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี ปีการศึกษา 2563 ผู้รายงานนำเสนอข้อมูลดังนี้

สรุปผลการประเมิน

การประเมินโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี สรุปผลการวิจัยที่สำคัญได้ดังนี้

1. การประเมินโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.22$) เมื่อพิจารณาโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นสูงสุด 3 อันดับแรก พบว่า อันดับแรกคือ ด้านผลผลิต รองลงมาคือ ด้านปัจจัยนำเข้า อันดับที่สามคือ ด้านสภาพแวดล้อม ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านกระบวนการ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านสภาพแวดล้อมพบว่า ภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, $SD = 0.27$) เมื่อพิจารณาโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมสูงสุด 3 อันดับ พบว่า อันดับแรกคือ วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรม รองลงมาคือ วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับสภาพความต้องการของครู และโครงการสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัด ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ รัฐบาลมีนโยบายชัดเจนในการดำเนินกิจกรรม

1.2 ด้านปัจจัยนำเข้าพบว่า ภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, $SD = 0.35$) เมื่อพิจารณาโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมสูงสุด 3 อันดับ พบว่า อันดับแรกคือ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ เห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต รองลงมาคือ ครูมีการพัฒนาการใช้เครื่องมือ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต

และมีจำนวนบุคลากรดำเนินกิจกรรมโครงการอย่างเพียงพอตามลำดับ ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตนักเรียนประจำ

1.3 ด้านกระบวนการพบว่า ภาพรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, $SD = 0.24$) เมื่อพิจารณาโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยระดับ การปฏิบัติสูงสุด 3 อันดับ พบว่า อันดับแรกคือ ด้านการตรวจสอบ รองลงมาคือ การปรับปรุงและแก้ไขปัญหา การวางแผน และการปฏิบัติตามแผน ตามลำดับเมื่อพิจารณาในรายองค์ประกอบ สรุปดังนี้

1.3.1 องค์ประกอบการวางแผนพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, $SD = 0.33$) เมื่อพิจารณาโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติสูงสุด 3 อันดับ พบว่า อันดับแรกคือ การสำรวจความต้องการเกี่ยวกับความพร้อมของสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต รองลงมาคือ มีการจัดทำสื่อหรือคู่มือในการดำเนินงานกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต และมีการประชุมวางแผนในการดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต ตามลำดับ ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานร่วมกันพิจารณางบประมาณเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อุปกรณ์ทักษะชีวิต

1.3.2 องค์ประกอบการปฏิบัติตามแผนพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.24$) เมื่อพิจารณาโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติสูงสุด 3 อันดับ พบว่า อันดับแรกคือ มีการดำเนินงานทักษะชีวิตตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนด รองลงมาคือ มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต และมีการดำเนินงานตามปฏิทิน การปฏิบัติงานของบุคลากร ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง บุคคล หรือหน่วยงานร่วมดำเนินงานกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต

1.3.3 องค์ประกอบการตรวจสอบ พบว่า ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, $SD = 0.25$) เมื่อพิจารณาโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติสูงสุด 3 อันดับ พบว่า อันดับแรกคือ มีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมของบุคลากรตามแผนงาน รองลงมาคือ การตรวจสอบและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนฯ และมีการรวบรวมข้อมูลปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะการใช้สถานที่วัสดุ อุปกรณ์อย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการติดตามผลการดำเนินงานในการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะของผู้เรียน

1.3.4 องค์ประกอบการปรับปรุงและแก้ไขปัญหพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, $SD = 0.32$) เมื่อพิจารณาโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติสูงสุด 3 อันดับ พบว่า อันดับแรก คือ มีการนำผลการศึกษาด้านงบประมาณเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตมาเป็นข้อมูล

พื้นฐานประกอบในการตัดสินใจแก้ปัญหาและพัฒนา รองลงมาคือ มีการนำผลการศึกษาด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตมาเป็นข้อมูลพื้นฐาน ประกอบในการตัดสินใจ แก้ปัญหาและพัฒนา และมีการประชุมคณะทำงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อสรุปผลการดำเนินงาน ด้านบุคลากรและหาแนวทางแก้ไขหลังจากดำเนินงานตามลำดับ ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการนำผลการวิเคราะห์ และประเมินผลการดำเนินงานของงบประมาณมาใช้พัฒนาการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ทักษะชีวิต

1.4 ด้านผลผลิต พบว่า ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, $SD = 0.34$) เมื่อพิจารณา โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นสูงสุด 3 อันดับ พบว่า อันดับแรกคือ นักเรียนมีความรู้และ ได้รับโอกาสการฝึกประสบการณ์ด้านทักษะชีวิต รองลงมาคือ นักเรียนเห็นประโยชน์ของการจัด จัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต และนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต มาปฏิบัติได้จริง ตามลำดับ ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ นักเรียนมีทักษะชีวิตในการทำงานร่วมกับ ผู้อื่น และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. การศึกษาผลกระทบ (Impact) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ความยั่งยืน (Sustainability) และการถ่ายโอนความรู้ (Transportability) ของการประเมินโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี พบว่า

2.1 ด้านผลกระทบ (Impact) สรุปดังนี้

2.1.1 การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต

2.1.1.1 ด้านการวางแผนงานโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนพบว่า 1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานในการ วางแผน กำหนดนโยบายลงสู่การปฏิบัติ กำหนดแผนการเปลี่ยนผ่านเฉพาะบุคคล เสนอแนะข้อคิดเห็น ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขที่เป็นประโยชน์ 2) กำหนดบทบาทหน้าที่ของครู บุคลากรให้ชัดเจน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ทักษะชีวิตนักเรียนประจำ 3) ศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ได้ข้อมูลการบกร่องทักษะชีวิตของนักเรียน และ 4) แสวงหาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประสาน ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตที่นักเรียนสามารถลงมือปฏิบัติจริง และหารือ เกี่ยวกับการจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน

2.1.1.2 ด้านการสนับสนุนปัจจัยพบว่า ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ทุกภาคส่วนทั้งรัฐและเอกชนในการระดมทรัพยากร และปัจจัยด้านอื่น ๆ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้พัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ

2.1.2 การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตพบว่า 1) จัดอบรมบุคลากรผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตนักเรียนประจำ 2) ประสานขอความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชนในการขอความอนุเคราะห์ให้นักเรียนเข้าศึกษาดูงาน หรือได้ฝึกทักษะและประสบการณ์ 3) ประสานขอความร่วมมือวิทยากรเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตนักเรียนประจำ 4) จัดกิจกรรมอบรม ศึกษาดูงานสถานที่ศึกษาที่ประสบความสำเร็จ หรือมีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านทักษะชีวิตนักเรียนประจำ

2.1.3 การประเมินความสำเร็จของโครงการ พบว่า 1) การดำเนินโครงการทำให้นักเรียนได้รับความรู้ มีทักษะและประสบการณ์การทำงาน มีเจตคติที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ 2) ครู บุคลากรมีความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตนักเรียนประจำ สามารถพัฒนาหลักสูตรและจัดกิจกรรมได้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน 3) โรงเรียนเป็นแหล่งศึกษาดูงานของชุมชนเกิดเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกทั้งในด้านวิทยากร ทรัพยากรอื่น ๆ 4) การดำเนินงานทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียนผู้ปกครองและชุมชน

2.1.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลผลิตของโครงการ

2.1.1.1 ความรู้ ความสามารถด้านทักษะชีวิตและเจตคติต่อทักษะชีวิตพบว่า 1) นักเรียนมีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับทักษะชีวิตนักเรียนประจำ 2) นักเรียนเชื่อมั่นในคุณประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาทักษะชีวิต

2.1.1.2 โครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำส่งผลกับการดำเนินชีวิตในอนาคตของนักเรียน พบว่า 1) นักเรียนมีความเชื่อมั่น กล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออก 2) นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิต และมีแนวทางในการพัฒนาตนในอนาคต

2.1.5 ความคิดเห็นอื่น ๆ หรือผลกระทบจากการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า 1) เกิดเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกทั้งของรัฐและเอกชน เพื่อประสานความร่วมมือให้นักเรียนได้ฝึกทักษะชีวิตจากสถานที่จริง 2) การฝึกทักษะชีวิตส่งผลให้นักเรียนเป็นที่ยอมรับของสังคม เมื่อสำเร็จการศึกษาสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข 3) หน่วยงาน องค์กร สังคม และประชาชนให้ความสำคัญกับเด็กด้อยโอกาสเพิ่มมากขึ้น

2.2 ด้านประสิทธิผล (Effectiveness)

สรุปได้ว่า โครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่งผลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต สามารถทำให้การ

ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ บรรลุเป้าประสงค์ของโครงการได้ง่ายขึ้น ความเป็นธรรมและความเสมอภาคที่นักเรียนได้รับนั้น ส่งผลต่อประสิทธิผลของโครงการพัฒนาทักษะชีวิต โดยการที่นักเรียนทุกคนได้รับสิทธิในโครงการเท่าเทียมกันทุกคน ตามกลุ่มเป้าหมายที่ได้วางไว้ ก็จะทำให้โครงการนี้ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ ทำให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับทักษะชีวิตนักเรียนประจำ

4) นักเรียนเชื่อมั่นในคุณประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาทักษะชีวิต มีความอดทน มีประสบการณ์ มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นที่ยอมรับของสังคม ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โรงเรียนเป็นแหล่งศึกษาดูงานของชุมชนเกิดเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกทั้งในด้านวิทยากร ทรัพยากรอื่น ๆ ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความพึงพอใจต่อประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ

2.3 ด้านความยั่งยืน (Sustainability)

สรุปได้ว่า โครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ ทำให้นักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตอย่างต่อเนื่อง โดยโรงเรียนจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ มีผู้บริหารและครูคอยอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้จาก และมีกิจกรรมที่ยกระดับความเป็นระบบในการเรียนรู้ร่วมกันให้หลากหลายยิ่งขึ้น นักเรียนมีทักษะที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตที่เห็นผลได้จริง และมีการแลกเปลี่ยนปรับปรุงทักษะเหล่านั้นทั้งภายในกลุ่มและข้ามกลุ่มอย่างต่อเนื่อง มีการปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม ใส่ใจดูแลด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในโรงเรียน พัฒนาทักษะของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เชื่อมั่นในคุณประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาทักษะชีวิต มีการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับของภาครัฐโดยเคร่งครัด และบริหารจัดการความเสี่ยงและผลกระทบในทุก ๆ ด้าน และปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลที่ดีและจรรยาบรรณวิชาชีพครู และสื่อสารจรรยาวิชาชีพครูไปยังผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

2.4 ด้านการถ่ายโยงความรู้ (Transportability)

สรุปได้ว่า โครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ทำให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับทักษะชีวิตนักเรียนประจำ ครูผู้สอนสามารถชักนำให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน โรงเรียนเป็นแหล่งศึกษาดูงาน เกิดเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานภายในและภายนอก นักเรียนสามารถนำความรู้ด้านทักษะชีวิตขยายผลไปสู่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัวได้ และครูนำความรู้ที่ได้พัฒนาไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่อคนอื่นในรูปแบบชุมชนวิชาชีพ

3. ความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$, $SD = 0.78$) เมื่อพิจารณาโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจสูงสุด 3 อันดับ พบว่า อันดับแรกคือ ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตนักเรียนประจำต่อไป รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตมีประโยชน์ต่อนักเรียน และนักเรียนสามารถนำทักษะชีวิตไปปรับใช้ในอนาคตได้ ส่วนรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ นักเรียนสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่/ถ่ายทอดแก่บุคคลอื่นได้

อภิปรายผลการประเมิน

จากผลการศึกษาการประเมินโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. การประเมินโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การกำหนดนโยบาย และการจัดทำหลักสูตรทักษะการดำรงชีวิตนักเรียนประจำ โรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงาน การประชุมให้ความรู้ในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน มีการบูรณาการสู่แผนการจัดการเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ การประเมินผลการจัดกิจกรรมทักษะชีวิตนักเรียนประจำอย่างเป็นรูปธรรม มีการนิเทศติดตามการดำเนินงานอยู่ตลอดเวลา จึงส่งผลการประเมินโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กมลนันท์ บุญกล้า (2559: 71) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านหนองปลาชิว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านหนองปลาชิว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรนันท์ ประสารก (2556: 67) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินผลโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 ในส่วนของกิจกรรมผู้ประสานงานพลังแผ่นดิน (25 ตาสับประรด) ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลหนองแสง อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ระดับความเหมาะสม/สอดคล้องการประเมินผลโครงการป้องกันและ

แก้ไขปัญหายาเสพติด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 ในส่วนของกิจกรรมผู้ประสานงานพลังแผ่นดิน (25 ตำบลประรด) ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พูลทรัพย์ เตินเตือน (2562: 68) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ผลการประเมินพบว่า การประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ และครูการศึกษานอกโรงเรียนพบว่า โดยรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน สรุปได้ดังนี้

1.1 การประเมินโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี ด้านสภาพแวดล้อม จากผลการประเมินเกี่ยวกับความสอดคล้องของหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของโครงการกับนโยบายของหน่วยงานและต้นสังกัด สภาพความเป็นจริง ความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน วิธีการดำเนินงาน สภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการและการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.97$, $SD = 0.27$) เมื่อพิจารณาโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมสูงสุด 3 อันดับพบว่า อันดับแรกคือ วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรม รองลงมาคือ วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับสภาพความต้องการของครู และโครงการสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัด ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการดำเนินโครงการมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินงาน การศึกษาความต้องการของบุคลากรที่ร่วมดำเนินโครงการ โดยประสานกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ทำให้การดำเนินโครงการตรงวัตถุประสงค์และความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ผลการประเมินชี้ให้เห็นว่า ประเด็นการประเมินเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ด้านสภาพแวดล้อมเป็นองค์ประกอบหลักที่สนองต่อความสำเร็จและโอกาสที่จะทำให้โครงการเกิดสัมฤทธิ์ผลในเบื้องต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2542: 209-210) กล่าวถึง แนวทางการประเมินสภาพแวดล้อม ดังนี้ 1) ความสอดคล้องโครงการ เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของโครงการกับนโยบาย รวมทั้งสอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ ทั้งนี้เพื่อเป็นการตรวจสอบวัตถุประสงค์ที่เกิดขึ้นและเพื่อปรับปรุงโครงการในโอกาสต่อไป 2) ความต้องการของโครงการ เพื่อเป็นการประเมินวัตถุประสงค์ของโครงการสามารถตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อโครงการ

อย่างน้อยเพียงใด 3) ความชัดเจนของโครงการ เพื่อตรวจสอบวัตถุประสงค์ของโครงการสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้มากน้อยเพียงใด 4) ความคาดหวังของโครงการ เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของโครงการว่าเกิดขึ้นสามารถบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด จากเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้การ ประเมินโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี ด้านสภาพแวดล้อม โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัทรา สภาออตต์ (2554: 205) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการส่งเสริมความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ (Smart Class) โรงเรียนราชินีบูรณะ ผลการวิจัยพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ มะรี เป็งลิยะ (2555: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการพัฒนาสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนไอยราอนุสรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3 ผลการประเมิน พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภา แซ่ลี (2558: 3-4) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการคืนครูให้นักเรียน โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านสภาวะแวดล้อมพบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

1.2 การประเมินโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี ด้านปัจจัยนำเข้า จากผลการประเมินเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะชีวิตนักเรียนประจำของบุคลากร ความสามารถและความเหมาะสมของบุคลากร ความพร้อมงบประมาณ ระยะเวลา วัสดุอุปกรณ์ ในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, $SD = 0.35$) เมื่อพิจารณาโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมสูงสุด 3 อันดับ พบว่า อันดับแรก คือ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ เห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต รองลงมาคือ ครูมีการพัฒนาการใช้เครื่องมือ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต และมีจำนวนบุคลากรดำเนินกิจกรรมโครงการอย่างเพียงพอ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตนักเรียนประจำโดยให้การสนับสนุนส่งเสริมการจัดทำโครงการเป็นอย่างดี อนุมัติงบประมาณให้สามารถดำเนินโครงการได้ครบทุกกิจกรรม ทั้งกิจกรรมอบรมทักษะชีวิตนักเรียน

ประจำ กิจกรรมส่งเสริมสุขนิสัย กิจกรรมส่งเสริมสมรรถภาพทางกาย กิจกรรมหลักโภชนาการ กิจกรรมหลักไตรรงค์ กิจกรรมสร้างเสริมภาวะผู้นำ กิจกรรมอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมส่งเสริมอาชีพท้องถิ่น และกิจกรรมพัฒนาสุนทรียภาพ พื้นที่ใช้สอยของโรงเรียนยังมีบริเวณกว้างขวาง มีการแบ่งเขตพื้นที่ สถานที่ เพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมอย่างชัดเจน และเพียงพอกับความต้องการของนักเรียน อีกทั้งครูและบุคลากรที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้ที่มีพื้นฐานในการดูแลนักเรียนประจำ มีความรู้ความสามารถ และให้ความสำคัญกับโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนเป็นอย่างมาก นอกจากนี้โครงการได้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการและเป็นวิทยากรในการให้ความรู้แก่ผู้เรียน ให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานตามกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ จากเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้การประเมินโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี ด้านปัจจัยนำเข้า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พิสนุ พองศรี (2554: 44-45) กล่าวว่า การประเมินด้านปัจจัยนำเข้าเป็นการตรวจสอบความพร้อมด้านทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินงานทั้งปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนระบบบริหารจัดการที่วางแผนไว้เพื่อวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด ที่จะทำให้การดำเนินงาน บรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ วิธีการประเมินใช้การบรรยายและวิเคราะห์ทรัพยากรที่มีอยู่รวมถึงกลยุทธ์และกระบวนการดำเนินงานที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัศมี ฉิมจันทร์ (2558: 107) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการส่งเสริมความสามารถพิเศษผู้เรียนด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี โรงเรียนชลราษฎรอำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ผลการวิจัยพบว่า ด้านปัจจัยเบื้องต้น ครูผู้สอนและนักเรียนประเมินโครงการด้านปัจจัยเบื้องต้นในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลนันท์ บุญกล้า (2559: 24) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านหนองปลาชีว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า (Input evaluation) ผลการประเมินพบว่า มีความเพียงพอ เหมาะสมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภา แซ่ลี (2557: 39-49) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการคืนครูให้นักเรียน โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านปัจจัยเบื้องต้นพบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ อุปกรณ์ เครื่องมือในการดำเนินโครงการ

อย่างเพียงพอ รองลงมาคือ มีจำนวนบุคลากรดำเนินกิจกรรมโครงการอย่างเพียงพอ และการฝึกอบรม เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานข้อมูล และสารสนเทศของโรงเรียน

1.3 การประเมินโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี ด้านกระบวนการ จากผลการประเมินเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ การวางแผน การดำเนินกิจกรรม การนิเทศกำกับติดตาม การวัดและประเมินผล การใช้สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในกิจกรรม และสภาพการดำเนินงานมีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, $SD = 0.24$) เมื่อพิจารณาโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยระดับ การปฏิบัติสูงสุด 3 อันดับ พบว่า อันดับแรกคือ ด้านการตรวจสอบ รองลงมาคือ การปรับปรุงและแก้ไขปัญหา การวางแผนและการปฏิบัติตามแผน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ มีการประชุมปรึกษาหารือกับคณะครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกิจกรรมที่ต้องการปฏิบัติ ในโรงเรียนเช่น กิจกรรมส่งเสริมอาชีพท้องถิ่น ซึ่งมีกิจกรรมย่อย ๆ คือ อาชีพการปลูกเงาะ การปลูกทุเรียน การปลูกมังคุด การนวดเพื่อสุขภาพ การปักจักร การผลิตน้ำดื่ม การทอผ้าซาอริ เป็นต้น มีการจัดบันทึกเพื่อนำมาสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมนั้น มีกำหนดการขั้นตอนในการจัดทำโครงการ ประชาสัมพันธ์ให้ครูและนักเรียนได้รับทราบเข้าใจขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน มีการวางแผนการดำเนินกิจกรรม รูปแบบกิจกรรมที่ชัดเจน วางแผนและจัดทำโครงการพัฒนาให้ตรงตามความต้องการและสภาพที่แท้จริงมากที่สุด ทำให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ มีการรายงานผลการดำเนินโครงการและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการนิเทศ ติดตาม กำกับ และให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอจึงเป็นส่วนสำคัญยิ่ง ที่ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จากเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้การประเมินโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี ด้านกระบวนการ มีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเชอร์ อินโย (2553: 126-127) กล่าวว่า การประเมินด้านกระบวนการเป็นการประเมินการบริหารโครงการ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ การนำปัจจัยนำเข้าของโครงการมาใช้เหมาะสมหรือไม่ สารสนเทศต่าง ๆ จะถูกวิเคราะห์รวบรวม และนำเสนอผู้ดำเนินโครงการ อาจต้องการสารสนเทศทุกวันหรือในตอนเริ่มต้นโครงการเป็นการบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะที่ดำเนินงานโครงการไว้เป็นหลักฐาน การประเมินกระบวนการมีประโยชน์ในการค้นหาจุดเด่นหรือจุดแข็งหรือจุดด้อยของโครงการ นำไปใช้ในการพัฒนาแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินการโครงการต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัทรา สภาอัทธ์ (2554: 201) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการ ส่งเสริมความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ (Smart Class) โรงเรียนราชินีบูรณะ ผลการวิจัย พบว่า ด้านกระบวนการ มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการเมื่อพิจารณาแต่ละขั้นตอน พบว่า ที่มีระดับความเหมาะสมสูงสุด คือ การดำเนินงาน (Do) รองลงมา คือ การวางแผน (Plan) การนำผลไปปรับปรุงพัฒนา (Act) และการติดตามประเมินผล (Check) ตามลำดับ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ มะรี เป็งลิ้ม (2555: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการพัฒนาสถานศึกษา ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนไอยราอนุสรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ผลการประเมินพบว่า ด้านกระบวนการ โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เมวิกา สุขะวิษ (2560: 234) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการ การดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนวัดเนินพระ (ทรงบัณฑิตราษฎร์รังสรรค์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สำหรับผู้บริหาร โดยรวมและรายด้านโดย เฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากน้อยไปหามาก สามลำดับแรก ปรากฏว่า ด้านกระบวนการ อยู่ในระดับแรก รองลงมาคือ ด้านผลผลิต และด้านปัจจัยนำเข้า ตามลำดับ

1.4 การประเมินโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี ด้านผลผลิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, $SD = 0.34$) เมื่อพิจารณาโดยเรียง จากค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นสูงสุด 3 อันดับ พบว่า อันดับแรก คือ นักเรียนมีความรู้และได้รับโอกาสการฝึกประสบการณ์ด้านทักษะชีวิต รองลงมาคือ นักเรียนเห็น ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต และนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรม การเรียนรู้ทักษะชีวิตมาปฏิบัติได้จริง ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเมื่อนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรม ตามโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ในโรงเรียนประจำ มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น รู้จักการปรับตัวในการ ดำเนินชีวิต เห็นคุณค่าของตนเอง รวมทั้งมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และมีสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จากเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้การประเมินโครงการ พัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี ด้านผลผลิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2556: 59) กล่าวว่า การประเมินด้านผลผลิตเป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้น จากการทำโครงการกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขอโครงการที่กำหนดไว้ตั้งแต่ต้น รวมทั้งการพิจารณา

ในประเด็นของการยุบ เลิก ขยายหรือปรับเปลี่ยนโครงการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลนันท์ บุญกล้า (2559: 45) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านหนองปลาชิว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านผลผลิต (Product Evaluation) ผลการประเมินพบว่ามีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภา แซ่ลี (2557: 39-49) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการคืนครูให้นักเรียน โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านผลผลิตพบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม รองลงมาคือ ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัศมี ฉิมจันทร์ (2558: 26) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการส่งเสริมความสามารถพิเศษผู้เรียนด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนชลราษฎรอำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ผลการวิจัยพบว่า ด้านผลผลิตในภาพรวมมีประสิทธิผลในระดับมาก

2. จากผลการศึกษาผลกระทบ (Impact) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ความยั่งยืน (Sustainability) และ การถ่ายโยงความรู้ (Transportability) ของการประเมินโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนในด้านผลผลิตพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, $SD = 0.71$) เมื่อพิจารณาโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นสูงสุด 3 อันดับ พบว่า อันดับแรกคือ นักเรียนเห็นประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต รองลงมาคือ นักเรียนมีพฤติกรรมทางสังคมดีขึ้น ทั้งในด้านการเรียน การทำงาน และการอยู่ร่วมกัน และนักเรียนรู้ และเข้าใจ เป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตตามลำดับ ส่วนรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ นักเรียนมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบในการทำงาน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตนักเรียนประจำเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา สามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองจึงเป็นคนที่มบทบาทสำคัญยิ่งในการส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนได้รับโอกาสการเรียนรู้ทักษะชีวิต ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนสามารถ นำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตเมื่อสำเร็จการศึกษา ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต

นักเรียนประจํา นั้นประสบความสำเร็จบรรลุจุดประสงค์ของโรงเรียนนั้นผู้บริหารจะต้องมอบหมายงานตามความเหมาะสม ความถนัดของบุคลากรแต่ละคน และพัฒนาบุคลากรด้านอุดมการณ์ ความทุ่มเทกับการทำงาน พัฒนาความคิด และความชำนาญงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sharon, Sue and Juliana (2003: 74-165) ได้ศึกษาการสร้างทักษะชีวิตโดยผ่านการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยความร่วมมือและการทดลองหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 6 โดยเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตหลังเลิกเรียน โดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการทดลอง ผลจากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพัฒนาการทักษะชีวิตทางสังคมเพิ่มขึ้นและประสบความสำเร็จในการเรียนเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์รวี ดาวเรือง (2558: 8) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะชีวิตและการวางแผนการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนชายหลังจากออกจากศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชน ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีทักษะชีวิตในระดับมาก โดยมีทักษะชีวิตในด้านการรู้จักตนเอง รองลงมาคือ ด้านการจัดการกับอารมณ์ด้านการเข้าใจผู้อื่น ด้านการสร้างสัมพันธภาพ ด้านการจัดการความเครียด ด้านการสื่อสาร ด้านการแก้ปัญหา และด้านการตัดสินใจ ตามลำดับส่วนการวางแผนชีวิตของเด็กและเยาวชน พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีการวางแผนชีวิตในระดับมาก มีการวางแผนชีวิตด้านการอยู่ร่วมกับคนในสังคม โดยเฉพาะการอยู่ร่วมกับครอบครัว การศึกษาต่อในสายวิชาชีพ และการทำงาน ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรพบว่า การพักอาศัยก่อนเข้ามาอยู่ในศูนย์ฝึกฯ มีผลต่อทักษะชีวิตและการวางแผนชีวิตของเด็กและเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกสรฯ สุรพันธ์พิชิต (2554: 74) ได้พัฒนารูปแบบกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการด้านทักษะชีวิตของนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่สำคัญมี 4 ปัญหา ได้แก่ ปัญหายาเสพติด ปัญหาเรื่องเพศวัตถุนิยมและอินเทอร์เน็ตสำหรับนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ปัญหาทักษะชีวิตที่พบคือ การตัดสินใจ การแก้ปัญหาการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกับการดำเนินชีวิตทำให้เกิดความสับสนคับข้องใจและวิตกกังวล หากปล่อยไว้จะเกิดเป็นปัญหารุนแรงต่อไปนอกจากนี้ยังพบว่าปัญหาการสอนทักษะชีวิต คือ รูปแบบการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้และเนื้อหาที่สามารถนำไปใช้พัฒนาทักษะชีวิตได้

2.2 ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจํา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี ตามความคิดเห็นของกรรมการ

สถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียนพบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นเชิงบวกและเห็นด้วยกับนโยบายการจัดการเรียนรู้พัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ ทั้งนี้เป็นเพราะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียน เข้ามามีส่วนร่วมให้การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมทั้งในด้านทรัพยากรงบประมาณ และเป็นวิทยากรให้ความรู้กับนักเรียน ในการดำเนินงานของโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินงานคือการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชนบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้เป็นอย่างดี และจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอีกด้วย ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารนั้น ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์และคุณภาพของปัจจัยดังกล่าวเป็นสำคัญ สอดคล้องกับแนวคิดของ ธร สุนทรายุทธ (2551: 540) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการสร้างบรรยากาศทำงานแบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและรับผิดชอบ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความเข้าใจในปัญหาของหน่วยงาน สำหรับการเพิ่มค่าจ้างนั้นไม่ใช่เป็นสิ่งจูงใจให้ทำงานได้เต็มที่ แต่การให้รางวัลด้วยการชมเชย ยกย่อง ให้เกียรติ กลับเป็นแรงกระตุ้นสำคัญที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดพลังต่าง ๆ ในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์รวี ดาวเรือง (2558: 143) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะชีวิตและการวางแผนการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนชายหลังจากออกจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชนผลการวิจัยจนได้ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย ได้แก่ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนควรดำเนินการ ดังนี้ 1) ส่งเสริมและสนับสนุนเด็กและเยาวชนได้เลือกเส้นทางชีวิตตามความต้องการของเด็กและเยาวชน 2) ควรสร้างค่านิยมของสังคมและการยอมรับของสังคมที่มีต่อเด็กและเยาวชนที่ผ่านการฝึกอบรมจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 3) ควรมีการบูรณาการงานร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ข้อเสนอแนะระดับการปฏิบัติ ได้แก่ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนควรดำเนินการ ดังนี้ 1) มีการฝึกอบรมตามความสนใจและความถนัดของเด็กและเยาวชน และมีโปรแกรมการฝึกอบรมเป็นรายบุคคล 2) ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดูแลเด็กและเยาวชนหลังจากออกจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนแล้ว สอดคล้องกับงานวิจัยของภาสวรรณ คลาดแคล้ว และสุพัตรา จิตตเสถียร (2553: ออนไลน์) ศึกษาการประเมินผลโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดอำเภอ ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ศึกษาเฉพาะ : กรณีเงินอุดหนุนอำเภอละ

1 ล้านบาท ผลการวิจัยพบว่า การประเมินผล ผลกระทบ (Impact Evaluation) ควรเพิ่มงบประมาณในการบริหารจัดการปราบปรามยาเสพติดให้มากขึ้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้มีอบรมและทำกิจกรรมด้านการป้องกันยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง อาจจะทุก 6 เดือน หรือปีละครั้ง ภาคปฏิบัติงานในเขตตำบลชาวบ้านทุกหมู่บ้านมีความพร้อมในการให้ความร่วมมือดีมาก การดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยมีงบประมาณสนับสนุนเป็นประจำทุกปี โครงการกิจกรรมแบบพื้นที่เป็นระยะ ขอให้ มีสายตรวจหมู่บ้านและตรอกซอกซอยเป็นประจำและบ่อยขึ้น

3. ความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, $SD = 0.78$) เมื่อพิจารณาโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจสูงสุด 3 อันดับ พบว่า อันดับแรกคือ การจัดการ กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตนักเรียนประจำต่อไป รองลงมาคือ การจัดการกิจกรรม การเรียนรู้ทักษะชีวิต มีประโยชน์ต่อนักเรียน และนักเรียนสามารถนำทักษะชีวิตไปปรับใช้ในอนาคตได้ตามลำดับ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักถึงความสำคัญของทักษะชีวิต ที่มีความสอดคล้องกับนโยบาย ปรัชญาของการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนด้อยโอกาสทั้ง 10 ประเภท และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่บริการที่โรงเรียนรับผิดชอบ ซึ่งมีความหลากหลายของสังคม ชุมชน วัฒนธรรม โดยนำมาหล่อหลอมรวมและบูรณาการเป็นหลักสูตรสำหรับนำมาเป็นแนวปฏิบัติในการจัด กิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและสนองความต้องการ ของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งนักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไปได้ ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิสา ขอบกิจ (2553: 78) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการอนุรักษ์และ พัฒนาฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “ดาระ” สานสายใยสู่ชุมชน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล ผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการพบว่า โดยภาพรวมนักเรียน ครูผู้สอนตามโครงการ และผู้ปกครอง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สูงกว่าที่กำหนด เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มตัวอย่างพบว่า นักเรียนและ ครูผู้สอนตามโครงการมีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการในระดับมากที่สุด ส่วนผู้ปกครองมีความ พึงพอใจต่อการดำเนินโครงการในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิวพร นววงศานันต์ (2559: 104) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อโครงการพบว่า รายด้านและโดยรวมทุกด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง โครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ด้านสภาพแวดล้อม โรงเรียนควรจัดโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี โดยให้ภาคีเครือข่าย ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม

1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า โรงเรียนควรกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ ทิศทางการพัฒนาหลักสูตร ทักษะชีวิตนักเรียนประจำให้ชัดเจน มีการจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการให้มีความต่อเนื่อง และมีการจัดทำรายงานความก้าวหน้าของโครงการต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องร่วมกันสนับสนุนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และควรอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตนักเรียนประจำ

1.3 ด้านกระบวนการ โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณา งบประมาณ ประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง บุคคล หรือหน่วยงานร่วมดำเนินงาน มีการติดตามผล การดำเนินงาน ในการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะของผู้เรียนและ มีการนำผลการวิเคราะห์ และประเมินผลการดำเนินงานของงบประมาณมาใช้พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต

1.4 ด้านผลผลิต โรงเรียนควรส่งเสริมทักษะชีวิตในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขของนักเรียนและควรสร้างความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ในการทำงานของนักเรียนเพิ่มขึ้น

1.5 ด้านผลกระทบ โรงเรียนต้องมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานในการวางแผน กำหนดนโยบายลงสู่การปฏิบัติ กำหนดบทบาทหน้าที่ของครู บุคลากรให้ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งรัฐและเอกชนในการ ระดมทรัพยากร

1.6 ด้านประสิทธิผล ในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะชีวิต สามารถทำให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ บรรลุเป้าประสงค์ของโครงการได้ง่ายขึ้น ความเป็นธรรมและความเสมอภาคที่นักเรียนได้รับนั้น ส่งผลต่อประสิทธิผลของโครงการพัฒนาทักษะชีวิต

1.7 ด้านความยั่งยืน โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ มีผู้บริหารและครู คอยอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้จาก และมีกิจกรรมที่ยกระดับความเป็นระบบในการเรียนรู้ ร่วมกันให้หลากหลายยิ่งขึ้น นักเรียนมีทักษะที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตที่เห็นผลได้จริง

1.8 ด้านการถ่ายโยงความรู้ ครูผู้สอนต้องสามารถชักนำให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไป ใช้ในชีวิตประจำวัน โรงเรียนต้องเป็นแหล่งศึกษาดูงาน และทำให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงาน ภายในและภายนอก

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการประเมินผลโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ กับโรงเรียนอื่นที่อยู่ในสังกัดเดียวกัน

2.2 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการประเมินโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

2.3 ควรศึกษาการประเมินโครงการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประจำ โดยการมีส่วนร่วม ของชุมชน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี โดยใช้เทคนิคการวิจัยอื่น ๆ เช่น การวิจัย เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นต้น